

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра педагогічної та вікової психології

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ПСИХОЛОГІЯ

підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань: 01 Освіта/Педагогіка

спеціальностей

- 014 Середня освіта (Українська мова і література)
- 014 Середня освіта (Польська мова та зарубіжна література)
- 014 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)
- 014 Середня освіта (Німецька мова та зарубіжна література)
- 014 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)

освітньо-професійних програм

- Середня освіта. Українська мова та література. Англійська мова
Українська мова. Українська та зарубіжна література. Літературна майстерність
- Середня освіта. Польська та англійська мови. Зарубіжна література
- Середня освіта. Англійська та друга іноземна мови. Зарубіжна література
- Середня освіта. Німецька та англійська мови. Зарубіжна література
- Середня освіта. Історія та громадянська освіта

Силабус нормативного освітнього компонента Психологія підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальностей: 014 Середня освіта (Українська мова і література), 014 Середня освіта (Польська мова та зарубіжна література), 014 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література), 014 Середня освіта (Німецька мова та зарубіжна література), 014 Середня освіта (Історія та громадянська освіта); за освітньо-професійних програм: Середня освіта. Українська мова та література. Англійська мова, Українська мова. Українська та зарубіжна література. Літературна майстерність, Середня освіта. Польська та англійська мови. Зарубіжна література, Середня освіта. Англійська та друга іноземна мови. Зарубіжна література, Середня освіта. Німецька та англійська мови. Зарубіжна література, Середня освіта. Історія та громадянська освіта.

Розробник: Мудрак І.А., доцент, кандидат психологічних наук,
Коць М.О., доцент, кандидат психологічних наук.

Силабус нормативного освітнього компонента «Психологія» затверджено на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології
протокол № 2 від 18.09.2024 р.

Завідувач кафедри: проф. Гошовський Я. О.

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності: 014 Середня освіта (Українська мова і література), 014 Середня освіта (Польська мова та зарубіжна література), 014 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література), 014 Середня освіта (Німецька мова та зарубіжна література), 014 Середня освіта (Історія та громадянська освіта); за освітньо-професійні програми: Середня освіта. Українська мова та література. Англійська мова, Українська мова. Українська та зарубіжна література. Літературна майстерність, Середня освіта. Польська та англійська мови. Зарубіжна література, Середня освіта. Англійська та друга іноземна мови. Зарубіжна література, Середня освіта. Німецька та англійська мови. Зарубіжна література, Середня освіта. Історія та громадянська освіта.	ОК циклу професійної підготовки
Кількість годин / кредитів: 180 / 6		Рік навчання 1
ІНДЗ: немає		Семестри -1,2-ий
		Лекції 40 год.
		Практичні 50 год.
		Самостійна робота 80 год.
	Консультації 10 год.	
	Форма контролю: залік – 1 семестр, екзамен – 2 семестр	
Перший (бакалаврський)		
Мова навчання українська		

Силабус освітнього компонента складається з двох розділів:

Розділ 1. Основи психології.

Розділ 2. Вікова, педагогічна та спеціальна психологія.

РОЗДІЛ І. ПСИХОЛОГІЯ (ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ)

Складається з двох змістовних модулів:

1. Особистість у соціальному оточенні.
2. Людина як суб'єкт пізнання.

Таблиця 2

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика ОК
Денна форма навчання	галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності: 014 Середня освіта (Українська мова і література), 014 Середня освіта (Польська мова та зарубіжна література), 014 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література), 014 Середня освіта (Німецька мова та зарубіжна література), 014 Середня освіта (Історія та громадянська освіта); за освітньо-професійні програми: Середня освіта. Українська мова та література. Англійська мова, Українська мова. Українська та зарубіжна література. Літературна майстерність, Середня освіта. Польська та англійська мови. Зарубіжна література, Середня освіта. Англійська та друга іноземна мови. Зарубіжна література, Середня освіта. Німецька та англійська мови. Зарубіжна література, Середня освіта. Історія та громадянська освіта. Перший (бакалаврський)	ОК циклу професійної підготовки
Кількість годин/кредитів 90 / 3		Рік навчання 1
ІНДЗ: <u>немає</u>		Семестр - 1-ий
		Лекції 22 год.
		Практичні (семінарські) 24 год.
		Самостійна робота 40 год.
	Консультації 4 год.	
		Форма контролю: залік
Мова навчання українська		

РОЗДІЛ II. ПСИХОЛОГІЯ (ВІКОВА, ПЕДАГОГІЧНА ТА СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ)

Складається з двох змістовних модулів:

1. Загальні засади вікової психології.
2. Загальні основи педагогічної та спеціальної психології.

Таблиця 3

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика ОК
Денна форма навчання	галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності: 014 Середня освіта (Українська мова і література), 014 Середня освіта (Польська мова та	ОК циклу професійної підготовки
		Рік навчання 1

Кількість годин/кредитів 90 / 3	зарубіжна література), 014 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література), 014 Середня освіта (Німецька мова та зарубіжна література), 014 Середня освіта (Історія та громадянська освіта); за освітньо-професійні програми: Середня освіта. Українська мова та література. Англійська мова, Українська мова. Українська та зарубіжна література. Літературна майстерність, Середня освіта. Польська та англійська мови. Зарубіжна література, Середня освіта. Англійська та друга іноземна мови. Зарубіжна література, Середня освіта. Німецька та англійська мови. Зарубіжна література, Середня освіта. Історія та громадянська освіта.	Семестр - 2-ий
	Перший (бакалаврський)	Лекції 18 год. Практичні (семінарські) 26 год. Самостійна робота 40 год. Консультації 6 год.
ІНДЗ: немає		Форма контролю: екзамен
Мова навчання українська		

ІІ. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Мудрак Ігор Аркадійович

Науковий ступінь – кандидат психологічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри педагогічної та вікової психології

Контактна інформація:

Адреса: м. Луцьк, вул. Винниченка, 30а

Телефон +380673593955

e-mail: mudrak.igor@vnu.edu.ua

Дні занять (посилання на електронний розклад)

Коць Михайло Онисимович

Науковий ступінь – кандидат психологічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри педагогічної та вікової психології

Контактна інформація:

Адреса: м. Луцьк, вул. Винниченка, 30а

Телефон +380506004587

e-mail: koc.myhajlo@vnu.edu.ua

Дні занять (посилання на електронний розклад)

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація освітнього компонента:

ОК Психологія надає можливість здобувачам освіти оволодіти системою знань щодо закономірностей існування та розвитку психічної реальності, осмисленні найбільш ефективних методів психологічного пізнання та впливу на особистість, що є важливим елементом підготовки до професійної діяльності майбутнього фахівця. Основу базових знань даної ОК складають теоретичні та експериментальні дослідження, що виявляють найбільш загальні психологічні закономірності, теоретичні принципи і методи психології, основні поняття та категоріальний апарат.

Пререквізити: вивчення ОК Психологія ґрунтується на знаннях шкільної програми з природничо-математичних дисциплін: «Біологія», «Математика», а також про загальні закономірності, механізми функціонування психіки людини. Для вивчення ОК Психологія (Вікова, педагогічна та спеціальна психологія) здобувачі освіти потребують базових знань з ОК «Основи психології», «Вікова фізіологія з основами гігієни»

Постреквізити: здатність застосовувати сучасні, освітні, інформаційні технології у майбутній професійній діяльності; знати аспекти ділового спілкування; міжособистісні стосунки; здійснювати аналітику конфліктів, володіти психологічними методами їх розв'язання.

2. Мета та завдання ОК

Мета ОК - надання здобувачам освіти систематизованих знань з основ психології, вивчення основних методологічних та теоретичних засад, методів дослідження психологічних явищ, формування професійної свідомості та самосвідомості. Психологія дає знання, необхідні для пізнання здобувачами освіти своїх індивідуальних властивостей, що в свою чергу, допомагає вирішувати проблему самовиховання і становлення світогляду майбутнього вчителя.

Завдання вивчення ОК:

- формування уявлень про природу психічного і методи його вивчення;
- ознайомлення з теоретичними парадигмами в психології, фундаментальними психологічними категоріями і принципами;
- формування базових теоретичних знань і практичних навичок в галузі основ психології, необхідних для педагогічної діяльності, пов'язаної з розумінням індивідуальних відмінностей особистості;
- організовувати дослідження психічних явищ відповідно до методологічних принципів психології;
- застосовувати адекватні методи дослідження психіки;
- проводити науково обґрунтований аналіз психологічних фактів;

- пояснювати психологічний зміст та механізми становлення розвитку різних форм прояву психіки (психічних процесів, станів і властивостей особистості, свідомих і неусвідомлюваних психічних явищ);
- застосовувати набуті знання для аналізу психологічної сутності різних проявів поведінки і діяльності особистості.

3. Результати навчання (Компетентності)

У процесі вивчення ОК здобувачі освіти повинні набути таких компетенцій:

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії,
- ЗК9. Здатність працювати в команді.
- ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Фахові компетентності:

- ФК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
- ФК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
- ФК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
- ФК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
- ФК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.
- ФК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.
- ФК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
- ФК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту
- ФК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

ФК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмовані результати навчання

ПРН 2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПРН 4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій

ПРН 6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПРН 7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях

ПРН 8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації

ПРН 9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН 12. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПРН 13. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

3. Структура освітнього компонента

Розділ 1. Психологія (Основи психології)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лабор.	Конс.	Сам. роб.	Форма контролю/ Бали
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Особистість у соціальному оточенні							
Тема 1. Предмет психології: структура, завдання, методи	6	2	2			2	8 б О, Т, ДС
Тема 2. Психіка і свідомість людини як предмет наукового пізнання	7	2	2		1	2	8 б О, РМГ
Тема 3. Психологія особистості	9	2	2		1	4	10 б О, Т, РМГ
Тема 4. Психологія спілкування	8	2	2			4	8 б О, Т, РЗ/К
Тема 5. Психологічна характеристика	8	2	2			4	8 б О, ДС,

діяльності							Т, Р
Тема 6. Психологія міжособистісних стосунків	8	2	2			4	8 б О, ДС, ІРС
Разом за модулем 1	46	12	12		2	20	50 балів
Змістовий модуль 2. Людина як суб'єкт пізнання							
Тема 7. Психологічний аналіз відчуттів та сприймань	8	2	2			4	10 б О, ДС, Р
Тема 8. Психологічний аналіз уваги та пам'яті	8	2	2			4	10 б. О, ДС, ІРС
Тема 9. Мислення та уява.	9	2	2			4	10 б О, ДС, Р
Тема 10. Емоційно-вольова сфера особистості.	9	2	2		1	4	10 б О, ДС
Тема 11. Індивідуально-психологічні особливості особистості.	9	2	4		1	4	10 б О, КР
Разом за модулем 2	44	10	12		2	20	50
Усього годин/балів:	90	22	24	-	4	40	100 балів

Розділ 2. Психологія (Вікова, педагогічна та спеціальна психологія)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ	Консу льт.	Сам. роб.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Загальні засади вікової психології						
Тема 1. Вікова психологія як галузь психологічної науки: предмет, структура, завдання, методи. Закономірності психічного розвитку особистості в онтогенезі	8	2	4	1	4	8 б ДБ
Тема 2. Психічний розвиток дитини у дошкільному віці	9	2	2		6	4 б ДС
Тема 3. Психологічні особливості розвитку особистості молодшого школяра	8	2	2		6	4 б ДБ
Тема 4. Психологія підлітка	8	2	2	1	4	4 б ДС

Тема 5. Психологія ранньої юності та віку дорослості	8	2	4	1	4	4 б РМГ
Разом за модулем 1	51	10	14	3	24	24 балів
Змістовий модуль 2. Загальні основи педагогічної та спеціальної психології						
Тема 6. Предмет та завдання педагогічної психології. Психологія навчання та учіння. Психологічні основи виховання	9	2	2		4	4 б Т; ДС
Тема 7. Психологія педагогічної діяльності	11	2	4	1	4	4 б ДС
Тема 8. Теоретико-методологічні основи спеціальної психології	9	2	2	1	4	4 б РМГ
Тема 9. Види розладів психофізичного розвитку.	10	2	4	1	4	4 б ДС
Разом за модулем 2	39	8	12	3	16	16 балів
Модульна контрольна робота № 1						30 балів
Модульна контрольна робота № 2						30 балів
Усього годин/балів :	90	18	26	6	40	100 балів
Екзамен (2 навчальний семестр)						100 балів

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, О – опитування, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Розділ 1. Психологія (Основи психології)

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Основні поняття з допомогою яких описуються психічні явища, їх класифікація.	2
2	Стадії та рівні розвитку психічного відображення у тварин зо О.М.Леонтєвим та К.Е.Фабрі.	2
3	Підходи до розв’язання проблеми розвитку особистості в руслі різних теорій.	2
4	Проблема вікової стійкості і мінливості особистості.	2
5	Темперамент і основні властивості нервової системи людини.	2
6	Задатки як природні передумови до розвитку здібностей	2
7	Увага як сторона орієнтувально-дослідницької діяльності (П.Я.Гальперін)	2

8	Кількісні індивідуальні особливості пам'яті	2
9	Емоційно-моторна теорія уваги Т.Рібо	2
10	Визначення творчого мислення. Умови продуктивності творчого мислення	2
11	Роль уяви в житті людини	2
12	Зв'язок вольової регуляції поведінки з боротьбою мотивів і потребами людини.	2
13	Значення волі в організації діяльності і спілкування людини	2
14	Шляхи удосконалення спілкування людей в міру їх інтелектуального та особистісного розвитку.	2
15	Необхідність спілкування для психічного розвитку людини.	2
16	Поняття конфлікту. Конфліктна ситуація та її форми. Інцидент.	2
17	Негативні психічні стани людини. Їх види і попередження	4
18	Кількісні індивідуальні особливості пам'яті	4
Усього		40 год.

Розділ 2. Психологія (Вікова, педагогічна та спеціальна психологія)

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Особливості розвитку вітчизняної вікової психології. Нетрадиційні підходи до періодизації оно- і соціогенезу особистості.	4
2	Традиційні та інноваційні емпіричні методи психологічного обстеження осіб різного віку.	2
3	Психологічний аналіз вікових криз особистості.	2
4	Специфіка провідного виду діяльності на кожному етапі онтогенезу особистості.	2
5	Психологічні особливості новоутворень підлітковості.	2
6	Теоретико-емпіричні засади геронтопсихології.	4
7	Феномен соціальної пам'яті про померлу людину.	4
8	Геронтологічні аспекти пролонгування довголіття.	4
9	Ситуаційна та особистісна парадигма навчання: сутність, переваги, недоліки	2
10	Девіантна та адиктивна поведінка учнів.	4
11	Особистісна та професійна зрілість вчителя	4
12	Форми та види реабілітації.	2
13	Особистісні особливості дітей та підлітків з відхиленнями у розвитку.	2
14	Компенсаторні феномени при порушеннях розвитку	2
Усього		40 год.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика оцінювання базується на врахуванні ПОЛОЖЕННЯ про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки та ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

Політика викладача щодо здобувача освіти:

Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати лекційні, практичні заняття протягом семестру. При підготовці до практичних занять ґрунтовно опрацювати теоретичний матеріал, першоджерела, додаткову літератури з теми, яку обрав. Повинен скласти глосарій понять і термінів з даного курсу. На практичні заняття здобувач освіти повинен підібрати психодіагностичні методики для проведення дослідження.

Політика щодо академічної доброчесності:

Здобувач освіти повинен дотримуватись академічної доброчесності:

- Самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання.
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей.
- Дотримання принципів та положень Етичного кодексу психолога: (<http://nsj.gov.ua/files/1448287570Етичний%20кодекс%20психолога.docx.pdf>);
- Кодексу академічної доброчесності у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

Політика щодо перескладання: усі заняття здобувачі освіти відвідують згідно розкладу навчального процесу, однак, якщо здобувач освіти має право на вільне відвідування, то може відпрацювати пропущені заняття під час індивідуальних консультацій або виконати письмово індивідуальні завдання (конспекти, реферати, презентації).

Вирішення конфліктних ситуацій: Будь-яка конфліктна ситуація, яка виникає в учасників освітнього процесу вирішується згідно «ПОЛОЖЕННЯ про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки».

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль проводиться у вигляді усного або письмового опитування (100 балів – перший семестр; 40 балів – другий семестр).

Проміжний контроль (другий семестр – 2 модульні контрольні роботи) проводяться письмово, або у формі тестування. Модульний зріз передбачає 30 тестових завдань, які складаються з лекційного курсу, практичних занять і питань, які виносяться на самостійне опрацювання. Правильне розв'язання

тестового завдання оцінюється в 1 бал. Таким чином, максимальна кількість балів, яку здобувач освіти може отримати за одну модульну контрольну роботу – 30 балів (загалом 60 балів за дві модульні контрольні роботи).

З ОК Психологія у першому семестрі передбачено **залік**. Загальна оцінка за ОК складається як алгебраїчна сума оцінок за кожен з модулів: бали, які отримує здобувач освіти за навчальну діяльність – підготовку та виступи на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи (100 балів).

У другому семестрі - **екзамен**. МКР оцінюється максимальною кількістю 60 балів (МКР№1-30 балів, МКР№2-30 балів). Якщо ж за результатами поточного і модульного контролю здобувач освіти успішно виконав усі завдання, що передбачені ОК і набрав при цьому не менше 75 балів, то за власною згодою, підсумкова оцінка з курсу може бути зарахована без складання екзамену. Якщо здобувач освіти хоче покращити результат або отримав недостатньо балів, то він складає екзамен, який оцінюється від 0 до 60 балів. Поточний контроль при цьому зберігається, модульний відкидається.

На екзамен виносяться питання, які потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних завдань. Іспит проводиться в усній формі і включає три питання: 1 питання теоретичне передбачає ґрунтовний аналіз окресленої проблеми, 2 – питання прикладне передбачає використання теоретичних знань під час вирішення практичних задач, третє питання творче – вимагає креативного підходу у вирішення складної ситуації.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Поняття про психологію як науку.
2. Характеристика галузей психологічної науки.
3. Методи науково-психологічного дослідження.
4. Методи психології та організація психологічного дослідження.
5. Місце психології в системі наук.
6. Структура і завдання сучасної психології.
7. Поняття про психіку.
8. Мозок і психіка.
9. Психіка і свідомість.
10. Свідомість та її структура.
11. Основні етапи розвитку психіки та форм поведінки у тваринному світі.
12. Поняття про відчуття.
13. Розвиток уявлень про природу відчуттів.
14. Види відчуттів та їх характеристика.
15. Класифікація відчуттів.
16. Поняття про сприймання.
17. Характеристика видів сприймань.

18. Класифікація сприймання. Сприймання простору, часу і руху.
19. Загальне поняття про пам'ять.
20. Характеристика видів пам'яті.
21. Основні процеси пам'яті.
22. Індивідуальні відмінності пам'яті та методи дослідження пам'яті.
23. Поняття про мислення.
24. Характеристика мислення як вищої форми пізнавальної діяльності.
25. Мислення як діяльність.
26. Мислительні операції як основні механізми мислення.
27. Форми та види мислення.
28. Індивідуальні особливості мислення.
29. Поняття про уяву.
30. Характеристика основних видів уяви.
31. Індивідуальні особливості уяви.
32. Поняття про діяльність.
33. Види діяльності та їх характеристика.
34. Психологічна характеристика основних видів людської діяльності.
35. Поняття про волю.
36. Вольові якості особистості.
37. Розвиток волі в онтогенезі.
38. Поняття про емоції та почуття.
39. Класифікація емоцій та почуттів.
40. Форми переживання почуттів: афекти, стреси, настрої, фрустрація.
41. Вищі почуття, їх характеристика.
42. Поняття про темперамент.
43. Характеристика основних типів темпераменту.
44. Темперамент і проблеми виховання.
45. Загальне поняття про характер.
46. Характеристика структури характеру.
47. Формування характеру в різні вікові періоди.
48. Поняття про здібності.
49. Види здібностей та їх розвиток.
50. Поняття особистості в психології. Структура особистості.
51. Структура свідомості.
52. Розвиток самосвідомості в онтогенезі.
53. Періодизація психічного розвитку.
54. Спрямованість особистості.
55. Поняття про групи та колективи.
56. Поняття спілкування та комунікації.
57. Засоби та види спілкування.
58. Рівні спілкування.
59. Поняття про конфлікт.

60. Види конфліктів.

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Методологічні засади вікової психології. Принципи вікової психології
2. Місце вікової психології в системі психологічної науки
3. Основні етапи історії розвитку вікової психології як науки
4. Праці вітчизняних та зарубіжних психологів в галузі вікової психології
5. Питання онтогенезу психіки людини
6. Сучасна періодизація психічного розвитку людини
7. Психологічна готовність дитини до шкільного навчання. Її види. Структура готовності.
8. Розвиток самосвідомості і самооцінки юнаків. Саморегуляція в юнацькому віці.
9. Соціально-психологічна допомога немовляти: програми раннього втручання.
10. Психологічні теорії про розвиток в дорослому віці. Анатомо-фізіологічні особливості у дорослому віці.
11. Когнітивний, мовний, соціальний та емоційний розвиток немовляти.
12. Психологічні особливості зрілої юності.
13. Фізичний та когнітивний розвиток у ранньому дитинстві.
14. Психічний розвиток дорослих людей. Рання дорослість. Зрілий дорослий вік.
15. Навчальна діяльність як провідний вид діяльності у молодшому шкільному віці.
16. Кризи віку дорослості.
17. Теорії кризи підліткового віку.
18. Анатомо-фізіологічні особливості дитини дошкільного віку. Фізичний та моторний розвиток.
19. Соціальна ситуація розвитку. Провідна діяльність. Новоутворення дошкільного віку.
20. Фаза новонародженості. Безумовні та умовні рефлекси та їх значення в житті людини.
21. Розвиток самосвідомості молодшого школяра. Розвиток мотиваційної сфери молодшого школяра.
22. Розвиток самосвідомості у підлітковому віці. Розвиток мотиваційно-емоційної сфери підлітка.
23. Особливості предметно-маніпулятивної діяльності дитини раннього віку.
24. Пізнавальний розвиток у підлітковому віці.
25. Анатомофізіологічні особливості дитини раннього віку. Фізичний та моторний розвиток.
26. Поняття про вік людини; різновиди віку.

27. Загальна характеристика психічного і особистісного розвитку підлітка. Анатомо-фізіологічна перебудова організму підлітків та її вплив на психічний розвиток.
28. Періодизація психічного розвитку людини.
29. Психологія пренатального розвитку. Криза новонародженості.
30. Методи вікової психології.
31. Соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, психологічні новоутворення підліткового віку.
32. Криза першого року життя.
33. Загальна характеристика сюжетно-рольової гри. Теорії ігрової діяльності.
34. Соціальна ситуація розвитку в ранньому дитинстві. Провідна діяльність у ранньому дитинстві.
35. Основні умови психічного розвитку людини.
36. Анатомо-фізіологічні особливості розвитку в юнацькому віці.
37. Новоутворення в ранньому дитинстві.
38. Розвиток особистості дошкільника.
39. Розвиток мовлення і мислення у ранньому віці.
40. Особливості юнацького кохання. Підготовка до сімейного життя.
41. Соціальна ситуація, провідна діяльність, новоутворення молодшого шкільного віку.
42. Прояви девіантної поведінки у підлітковому віці та можливості її попередження.
43. Розвиток емоційної сфери у немовлят. Комплекс позбавлення. Спілкування з дорослими та його вплив на розвиток дитини у віці немовляти.
44. Когнітивний, мовний, соціальний та емоційний розвиток немовляти.
45. Соціальна ситуація розвитку, новоутворення, провідна діяльність в ранній юності.
46. Структура порушення розвитку.
47. Формування професійних інтересів. Особливості профорієнтації старшокласників.
48. Розвиток самосвідомості дітей раннього віку. Криза 3-х років.
49. Формування особистості старшокласника. Розвиток самосвідомості.
50. Загальна характеристика розвитку у молодшому шкільному віці. Анатомо-фізіологічні можливості молодшого школяра.
51. Педагогічна психологія та її галузі.
52. Методи педагогічної психології.
53. Структурні компоненти педагогічної діяльності.
54. Сутність педагогічного спілкування, його функції.
55. Психологія самовиховання та перевиховання.
56. Професійно важливі якості вчителя. Педагогічні здібності, їх структура і формування.

57. Функції та етапи педагогічного спілкування. Стили педагогічного спілкування. Бар'єри педагогічного спілкування.
58. Види, функції та умови ефективності педагогічної оцінки.
59. Характеристика сімейного виховання. Стили сімейного виховання.
60. Вікові аспекти виховання та індивідуальний підхід.
61. Методи і прийоми формування досвіду громадської поведінки. Методи стимулювання і корекції поведінки.
62. Шкільне невстигання, його причини та попередження.
63. Психологічні основи теорій навчання. Аналіз основних типів навчання.
64. Педагогічні здібності вчителя.
65. Психологічна структура учбової діяльності. Формування мотивації учбової діяльності.
66. Стили педагогічної діяльності, їх характеристики.
67. Стили керівництва педагогічним колективом.
68. Загальна характеристика видів навчання.
69. Показники і критерії вихованості, їх психологічна природа.
70. Поняття наочності, навчання, учіння. Рівні та типи наочності. Особливості наочності в різні вікові періоди.
71. Стили батьківської поведінки та їх вплив на формування особистості дитини.
72. Сутність спеціальної психології. Предмет та задачі спеціальної психології.
73. Принципи спеціальної психології. Методи спеціальної психології.
74. Історія становлення спеціальної психології.
75. Характеристика понять: норма, патологія, дефект, інвалідність.
76. Олігофренія та її класифікація за етіологією.
77. Загальна характеристика психічного розвитку розумово відсталих дітей.
78. Загальна характеристика особливостей психічного розвитку дітей з порушеннями зору.
79. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями слуху.
80. Затримка психічного розвитку. Чинники виникнення ЗПР.
81. Чинники первинних мовних порушень. Класифікація мовних порушень.
82. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ЗПР.
83. Класифікація психічного недорозвитку.
84. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями мовлення.
85. Порушення опорно-рухової сфери – дитячий церебральний параліч (ДЦП).
86. Чинники виникнення ДЦП. Форми ДЦП.
87. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ДЦП.
88. Чинники порушень в психічному розвитку. Класифікація порушень психічного розвитку.
89. Загальні та специфічні особливості відхилень розвитку.

90. Чинники виникнення розумової відсталості. Ступені розумової відсталості.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з формою контролю – екзамен

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

Методичне забезпечення

1. Мудрак І.А. Психологія (Вікова, педагогічна та спеціальна психологія): методичні рекомендації до самостійної роботи. Луцьк, 2020. 21 с.
2. Мудрак І.А. Психологія (Основи психології): методичні рекомендації до практичних занять. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2022. 31 с.
3. Мудрак І.А. Психологія (Основи психології): методичні рекомендації до самостійної роботи. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2022. 20 с.
4. Мудрак І.А. Психологія (Вікова, педагогічна та спеціальна психологія): методичні рекомендації до практичних занять. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2023. 30 с.

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

5. Бочелюк В., Турубарова А. Психологія людини з обмеженими можливостями. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 264 с.
6. Василенко Л., Савчин М. Вікова психологія. Київ: Академія, 2024. 384 с.
7. Вікова та педагогічна психологія [Текст] / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. Київ : Просвіта, 2019. 416 с.
8. Городецька Г. Інклюзія. Київ: Темпора, 2022. 144 с.
9. Діти з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому просторі: навчально-методичний посібник /авт.: Н. Ярмола, Л. Коваль-Бардаш, Н. Квітка, А. Лапін. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 208 с.

10. Дуткевич Д. Дошкільна психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 392 с.
11. Дуткевич Т. Загальна психологія. Теоретичний курс. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 388 с.
12. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.
13. Закалик Г., Легендзевич Г. Порівняльна психологія та психофізіологія. Львів: Львівська політехніка, 2021. 220 с.
14. Ільїна Н.М. Загальна психологія в екзаменаційних питаннях і відповідях. Київ: Університетська книга, 2023. 239 с.
15. Кацавець Р. Вікова психологія. Навчальний посібник. Київ: Алерта, 2024. 142 с.
16. Кобильченко В., Омельченко І. Спеціальна психологія: підручник. Київ: Академія, 2020. 224 с.
17. Кузікова С. Психологічні основи становлення суб'єкта саморозвитку в юнацькому віці. Київ: Університетська книга, 2021. 408 с.
18. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2020. 304с.
19. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій). 2-е вид. : Навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 128 с.
20. Мітіна С. Психологія особистості. Київ: Ліра-К, 2020. 274 с.
21. Москалець В. Зоопсихологія і порівняльна психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 200 с.
22. Мухіна Г. Педагогіка та психологія вищої школи. Київ: Дакор, 2020. 178 с.
23. Османова А, Співак Л. Етнопсихологія: психодіагностичний практикум. Хрестоматія. Київ: Університет «Україна», 2023. 128 с.
24. Павелків Р., Корчакова Н.Філософія освітнього простору. Психологічний вимір. Колективна монографія, Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 400 с.
25. Партико Н. Основи конфліктології. Львів: Львівська політехніка, 2021. 156 с.
26. Поліщук В. Віковий кризовий розвиток людини від народження до дорослості. Навчальний посібник. Київ: Університетська книга, 2020. 460 с.
27. Прокопенко І., Максименко Д., Хомуленко Т., Кузнєцов М.А., Бабарикіна І.В. Психологія. Київ: Фоліо. 864 с.
28. Савицька О. Саморегуляція психоемоційних станів студентів в ситуації іспиту. Київ: Центр навчальної літератури, 2022. 72 с.
29. Савчин М. Загальна психологія. Київ: Академія, 2024. 352 с.
30. Седих К. Психологія сім'ї. Київ: Альма-матер+, 2023. 275 с.

31. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Загальна психологія. Навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 296 с.

32. Сергєєнкова О., Столярчук О., Коханова О., Пасєка О. Вікова психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 376 с.

33. Слюсарєвський М., Хазратова Н. Теоретичні напрями соціальної психології. Львів: Львівська політехніка, 2020. 104 с.

34. Столяренко О. Психологія особистості. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 280 с.

35. Столяренко О., Куриця А. Технологія психологічних досліджень. Київ: Центр навчальної літератури, 2022. 162 с.

36. Ткалич М. Гендерна психологія. Київ: Альма-матер+, 2021. 256 с.

37. Трикоз С., Блєч Г., Сухіна І., Чеботарьова О., Ярмола Н., Гладченко І. Психолого-педагогічний супровід навчання дітей з інтелектуальними потребами. Харків: Ранок, Кенгуру, 2020. 256 с.

Інтернет-ресурси :

1. Науковий вісник НАВС [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: (<http://www.naiou.kiev.ua/tlc/pages/biblio/visnik>).

2. Психологічний практикум [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: (<http://www.psyworld.info/ocenka-sposobov-reagirovaniya-v-konflikte-tomasa#more-570>).

3. www.elib.org.ua – цифрова бібліотека України

4. www.psylib.kiev.ua – психологічна бібліотека Київського фонду сприяння розвитку психологічної культури

5. www.ncuxo.org.ua – електронна енциклопедія психології

6. www.osvita.org.ua – освітній сайт

7. <http://chitalka.info> – студентська електронна бібліотека

8. <http://uk.wikipedia.org> – Вікіпедія: вільна електронна енциклопедія (українська)